

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 17^{ΗΣ} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1949

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΟΛΙΤΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΑΙ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ κ. Δ. Μπαλᾶνος παρουσίασε τὰ ἔργα τοῦ κ. Ν. Λούβαρι: α) *Μεταξὺ δύο κόσμων*, Ἀθῆναι 1949 καὶ β) *Νοσταλγικαὶ περιπλανήσεις*, Σειρᾶ δευτέρα: *Ἀπὸ λόφο σὲ λόφο στὴν κορυφή*, Ἀθῆναι 1949, διὰ τῶν ἐξῆς:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω πρὸς ὑμᾶς δύο νεωστὶ ἐκδοθέντα συγγράμματα τοῦ συναδέλφου καθηγητοῦ κ. Νικολάου Λούβαρι, συγγραφέως καὶ ἄλλων σπουδαίων μελετῶν. Εἰς τὸ πρῶτον τούτων ὑπὸ τὸν τίτλον: «*Μεταξὺ δύο κόσμων*» (Ἀθῆναι 1949, 8^{ον} σελ. 355), ὁ συγγραφεὺς θέλει νὰ καταδείξῃ τὴν τροπὴν, τὴν ὁποίαν, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸ δεύτερον ἥμισυ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ἐμφανίζει ὁ εἰκοστὸς αἰὼν, εἰς ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ πνευματικοῦ βίου, εἰς τὴν ἐπιστήμην, τὴν τέχνην, τὴν φιλοσοφίαν, τὴν θρησκείαν. Ἡ τροπὴ αὕτη, κατὰ τὸν συγγραφέα, σημαίνει βαθμιαίαν ἐγκατάλειψιν τῆς φυσιοκρατίας τῶν τελευταίων δεκαετηρίδων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ ἐπιστροφὴν εἰς τὸν ἰδεαλισμὸν καὶ τὴν πνευματοκρατικὴν κοσμοθεωρίαν.

Μετ' ἐξεικόνισιν τοῦ πνευματικοῦ βίου τῆς ἀμέσως προηγηθείσης ἐποχῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἦρχεν ἰδίως ἐν Γερμανίᾳ ἡ φυσιοκρατία μετὰ τῶν ἀναποδράστων συνεπειῶν της, τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τῆς μηχανοκρατίας, τοῦ θετικισμοῦ, τῆς σχετικοκρατίας καὶ τῆς ἐχθρότητος πρὸς τὴν μεταφυσικὴν, ἔρχεται ὁ συγγραφεὺς εἰς ἐξέτασιν τῶν ἐπακολουθησασῶν πνευματικῶν ροπῶν τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος. Διεξοδικώτερον ἐξετάζει ὁ συγγραφεὺς τὸ πρόβλημα τῆς θρησκείας.

Ἐν ἐπιλόγῳ ὁ κ. Λούβαρις διαπιστοῖ ὅτι «δὲν ἔπαυσαν νὰ ὑφίστανται τὰ ρεύματα τὰ ἀναστατώσαντα τοὺς ἀνθρώπους τοῦ β' ἡμίσεος τοῦ 19^{ου} αἰῶνος, ἀλλ' ὅτι ταῦτα δὲν ἔχουν πλέον τὴν ὑπεροχὴν καὶ δὲν καθορίζουν πλέον μονοκρατικῶς

τὴν κίνησιν τοῦ πνευματικοῦ βίου τῆς χώρας μας. Ὁ συγγραφεὺς φρονεῖ ὅτι ἡ ἐπιστήμη τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος κατέδειξε τὸ ἀδύνατον τῆς ἀναγωγῆς τῆς ἐρμηνείας τῶν ὀργανικῶν λειτουργιῶν καὶ μορφῶν εἰς μηχανικὰ αἰτία καὶ τὸ ἀναγκαῖον τῆς ἀποδοχῆς ἀνωτέρας τινὸς ἀρχῆς, ἡ ὁποία προδιαγράφει τὴν ἐρμηνείαν τούτων καὶ δίδει τὴν κατεύθυνσιν.

Ὁ συγγραφεὺς δὲν παραγνωρίζει τὸ δικαίωμα ὑπάρξεως εἰς μίαν μετριοπαθῆ καὶ ἐντὸς τῶν προσηκόντων ὁρίων, ἀναγκαῖων μάλιστα, φυσιοκρατικῆν ἄποψιν, οὐδ' ἡμφεσβήτησέ ποτε τὸ σχετικὸν δίκαιον τῆς ὕλικῆς πλευρᾶς τῆς ζωῆς. Παρὰ τὴν ἀνέκαθεν ὑφισταμένην, μὲ διαρκεῖς διακυμάνσεις—ἐν εἴδει πνευματικῆς ἀμπώτιδος καὶ πλημμυρίδος—, πάλιν μεταξὺ τῶν δύο κοσμοθεωριῶν τῆς ὕλης καὶ τοῦ πνεύματος, ὁ αἰσιόδοξος συγγραφεὺς βλέπει, κατὰ τοὺς χρόνους μας, «ὑπεροχὴν καὶ καθολικότητα» τῶν πνευματικῶν ῥοπῶν καὶ ἐπικρατήσιν τούτων.

Ὁ συγγραφεὺς μὲ βαθεῖαν γνῶσιν τοῦ θέματός του καὶ πλήρη γνῶσιν τῆς σχετικῆς βιβλιογραφίας, παραθέτων πρὸς πίστωσιν τῶν λεγομένων του αὐτολεξεῖ κρίσεις μεγάλων ἐκπροσώπων τοῦ πνεύματος, καθιστᾷ, μὲ τὴν λογοτεχνικὴν δεξιότητι, ἣτις τὸν διακρίνει, τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ἔργου του, παρ' ὅλον τὸ βαρὺ τοῦ θέματος, διδακτικὴν καὶ εὐχάριστον διὰ πάντα μορφωμένον ἄνθρωπον, ἔστω καὶ μὴ βλέποντα τόσον σαφῆ τὴν τροπὴν ὅσον ὁ συγγραφεὺς.

Τὸ δεύτερον παρουσιαζόμενον ἔργον τοῦ κ. Λούβαρι φέρει τὸν τίτλον: «*Νοσταλγικαὶ περιπλανήσεις. Σειρὰ δευτέρα. Ἐκ τῆς λόφο σὲ λόφο στὴν κορυφή*» (Ἀθῆναι 1949, 8^{ον} σελ. 158). Τὸ ἔργον τοῦτο εἶναι συνέχεια τῶν πρό τινων ἐτῶν ἐκδοθεισῶν Νοσταλγικῶν περιπλανήσεων καὶ ἐξεδόθη ὑπὸ τὸν τίτλον, στίχον τοῦ Dante, «ἀπὸ λόφο σὲ λόφο στὴν κορυφή».

Εἰς τὸ βιβλίον τοῦτο ὁ συγγραφεὺς διατυπώνει τὰς ἐντυπώσεις του ἀπὸ περιηγήσεις εἰς διαφόρους ἱστορικὰς πόλεις τῆς Γερμανίας, Ἰβηρικῆς χερσονήσου, Ὀλλανδίας, Βρετανικῶν νήσων καὶ μάλιστα τῆς Ἰταλίας, «τῆς χώρας τοῦ θριάμβου τῶν ἀνθισμένων κήπων καὶ τῶν ἀρχιτεκτονικῶν ρυθμῶν».

Αἱ περιηγητικαὶ αὗται ἀναμνήσεις δὲν περιστρέφονται εἰς ἀπλὴν περιγραφὴν τῶν πόλεων, ἐν εἴδει ταξιδιωτικοῦ ὁδηγοῦ· τοῦναντίον πανταχοῦ ὁ συγγραφεὺς ζητεῖ, ὅπως λέγει, «τὴν προσωπικότητα, οὕτως εἰπεῖν, ἐκάστης πόλεως, τὸν δαίμονα ποὺ τὴν κυβερνᾷ, τὸ πνεῦμα ποὺ τὴν ἐμορφοποίησε, τὰς ἀξίας ποὺ ἐρρῶθμισαν τὸν ἱστορικὸν καὶ πνευματικὸν της βίον. Κἀθε πόλις ἐμφανίζεται ὡς ἀπολιθωμένον σύμβολον τῆς ψυχικῆς ὑφῆς, τῆς ιδιοτυπίας, τοῦ ἰδανικοῦ μιᾶς φυλῆς ἢ ἐνὸς λαοῦ, μιᾶς ὀλοκλήρου ἐποχῆς ἢ μιᾶς κοσμοθεωρίας. Ἡ βαθεῖα μόρφωσις, ἡ παρατηρητικότητα, ὁ ἰδεαλισμὸς καὶ ἡ ποιητικὴ φύσις τοῦ συγγραφέως, ἡ ἰκανότης του νὰ ἐξαίρη τὸ πνευματικῶς ἰδιάζον ἐκάστης πόλεως καὶ ὑπὸ τοὺς τοίχους τῶν κτηρίων

νά διαβλέπη τὰς μεγάλας προσωπικότητας, αἱ ὁποῖαι ἔδρασαν ὑπ' αὐτά, καθιστοῦν τὸ βιβλίον τοῦτο διδακτικώτατον καὶ εὐχαριστότατον ἀνάγνωσμα.

Ὁ κ. Κ. Ζέγγελης κατέθεσε τὸ Ἀλιευτικὸν Δελτίον, ἀρ. 1, τοῦ Ὑδροβιολογικοῦ Ἰνστιτούτου, Ἀθῆναι 1949.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΜΕΛΟΥΣ

ΜΕΤΡΟΛΟΓΙΑ. — Ἡ ρωμαϊκὴ *ulna* καὶ τὸ ἀντίστοιχον ἑλληνικὸν μέτρον μήκους. Β'. Ἡ *ulna* καὶ ὁ πῆχυς, ὑπὸ Κ. Μαλιτζέου.

Εἰς τὴν προηγουμένην ἀνακοίνωσιν εἶδομεν ὅτι ὁ ρωμαῖος γραμματικὸς *Servius* (Δ' - Ε' αἰὼν μ.Χ.), ὁ ὑπομνηματιστὴς τοῦ Βιργιλίου, εἰς μὲν τὰ *Γεωργικά* (3,355) γράφει, ὅτι ἡ *ulna* κατὰ τοὺς μὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ὀργυιάν, κατὰ τοὺς δὲ πρὸς τὸν *cubitus* « quod magis verum est, quia Graece ὠλένη dicitur cubitus »· εἰς δὲ τὰ *Βουκολικά* (Ecl. 3,105) ἀναγράφων ὡς ὀρθοτέραν γραμματικῶς σημασίαν τῆς *ulna* τὴν ὀργυιάν, ἐπιφέρει ἂν καὶ ὁ *Σουητώσιος* (Α' αἰὼν μ.Χ.) θέλει *ulna* νὰ εἶναι μόνον ὁ *cubitus*. Ὡς *cubitum* δὲ χρησιμοποιοῖ τὴν λέξιν καὶ ὁ *Solinus* (Γ' αἰὼν μ.Χ.), ὁ ἐπιτομεὺς τοῦ Πλινίου¹· εἰς δὲ τὰς *Γλώσσας* τοῦ Φιλοξένου, γραμματικοῦ τῆς μεταυγουστείου ἐποχῆς (Α' αἰὼν μ.Χ.) ἀναγινώσκωμεν « *ulna*, πῆχυς » καὶ « *cubitus*, ἀγκών, πῆχυς ».

Ἐκ τούτων πρέπει νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι κατὰ τοὺς ἀρχαίους αὐτοὺς συγγραφεῖς ἡ *ulna* ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸν ρωμ. *cubitus*, ἤτοι πρὸς ἓνα καὶ ἥμισυ πόδα.

Ἐν τούτοις, ὡς ἐπίσης εἶδομεν εἰς τὴν προηγουμένην ἀνακοίνωσιν, ὁ *Hultsch* δέχεται μὲν τὴν *ulna* ὡς συνώνυμον τοῦ *cubitus*, λαμβάνει ὅμως ταύτην ὡς τὸ μῆκος ὀλοκλήρου τοῦ βραχίονος, τὸ τρίτον τοῦ ἀνδρικοῦ ἀναστήματος, τουτέστιν ἴσην πρὸς δύο πόδας (ἀττικο-ρωμαϊκὴ) τὴν τελευταίαν δὲ ταύτην ἰσότητα ἀποδίδει κατὰ παρερμηνείαν, ὡς ἔδειξα καὶ εἰς τὸ ἐκεῖ ἐξετασθὲν χωρίον τῶν *Μεταμορφώσεων* τοῦ Ὀβιδίου. Ἄλλ', ἀναφέρων τὴν γνώμην τοῦ A. Müller προκειμένου περὶ τοῦ τετάρτου ἐπιδοῦ τοῦ Ὀρατίου (περὶ οὗ κατωτέρω), ὅστις προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ τὴν *ulna* ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸν *cubitus*, τοῦ ἐνός καὶ ἥμισυ ρωμ. ποδός· ὁ *Hultsch* θεωρεῖ καὶ τὴν σημασίαν ταύτην ὡς οὐχὶ ἀπαράδεκτον. Πρὸς δὲ τὴν γνώμην τοῦ *Hultsch*, τῆς ἰσοδυναμίας τῆς *ulna* πρὸς δίπεδον πῆχυν, συμφωνεῖ ὁ *P. Tannery*².

¹ Ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἐκδοχὴν τοῦ *Hultsch*, τὴν *ulna* ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸν

¹ HULTSCH, *Metrologie*², p. 77 n. 2.

² *Memoires T. III καὶ Dict. d. ant. gr. et rom. λ. mensura, μέτρον.*